

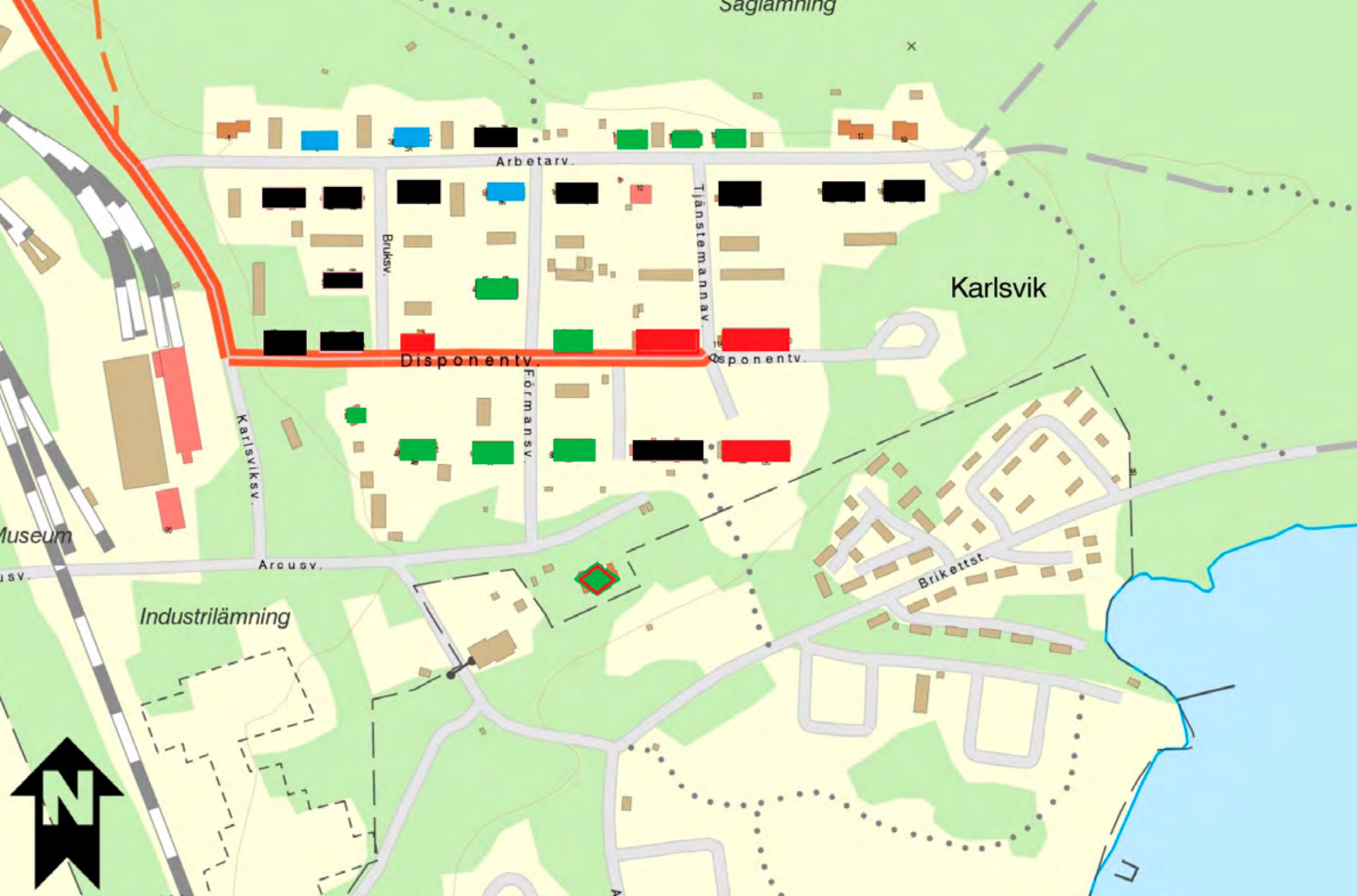


Karlsvik

Riksintresse kulturmiljö, Luleå kommun



Länsstyrelsen
Norrbotten



Brukspräglat bostadsområde med rader av huslängor i trä.

Omslagsfoto: Skolbyggnaden i jugendinspirerad pane-larkitektur.

Karlsvik BD 45

Motivering

Industrimiljö vid Luleälvens mynning, som representerar den moderna industrins genombrottsperiod i Norrbotten, bland annat det första moderna järnverket för förädling av Gällivaremalmen. Området speglar även industriverksamheternas stora miljöpåverkan. (Industrimiljö).

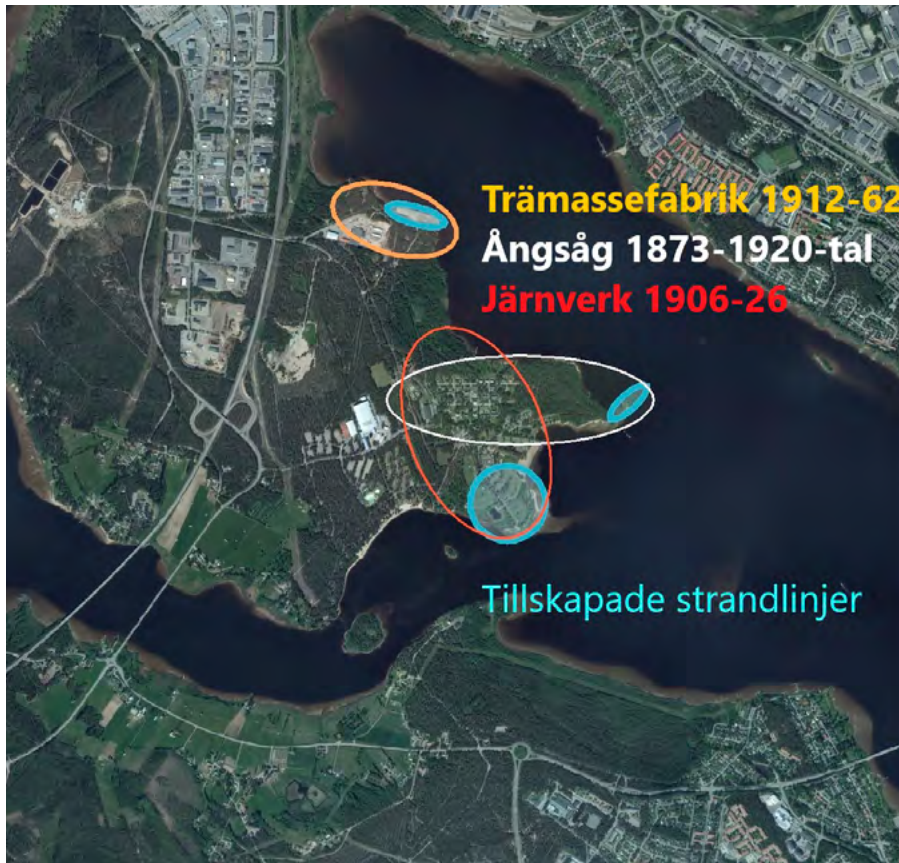
Historiskt regionalt sammanhang

Kring förra sekelskiftet etablerades sågverk, massafabrik och järnverk på samma udde och under ett tiotal år i 1900-talets början drevs de alla parallellt och sysselsatte en stor arbetarskara. Som industrikategorier är de fortfarande relevanta i länet.

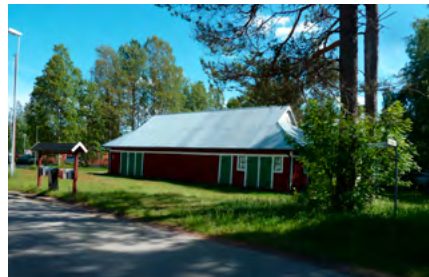
Påtaglig skada på riksintresset kan uppstå t.ex. genom

- ruinlandskapet tunnas ut genom rivning av grunder och andra spår
- tillskapade strandlinjer och kajer rivs eller privatiseras genom ny bebyggelse längs stränderna
- de få industribyggnader som står kvar rivs eller förvanskas
- förvanskning av skolbyggnaden och/eller nya anläggningar som gör att skolan förlorar sin roll som landmärke och tidsmarkör
- bostadsområdet förlorar sin karaktär genom förvanskning och/eller förtätning med ny bebyggelse i avvikande skala och karaktär, förstärkta gränsmarkörer och förlust av rums-skapande vegetation
- viktiga siktlinjer bryts.

Riksintressets uttryck



Uddens storlek, form och strandlinjer som formats av avfallssediment, utfyllnadsmassor och kajer, visar industriernas stora miljöpåverkan. Till exempel har den runda udden i söder sitt ursprung i järnbrukets forna sandmagasin.



Strukturen med parallella bostadslängor åtskilda av låga uthuslängor med valmtak.



Ruinlandskap med grunder, fundament från linbana, spinkkajer, pråm, kajer och banvallar, brädgårdar, ångsågslämningar och andra spår efter de olika verksamheterna som geografiskt och tidsmässigt överlappat varandra på begränsad yta från 1873 till 1960-tal.



De höga, gamla tallarna som har en avgörande betydelse för bostadsrådets rumsliga karaktär och bidrar till att skapa distans mellan husen.

Uthuslängornas rumskapande effekt i miljön som i övrigt har få gränsmarkörer.

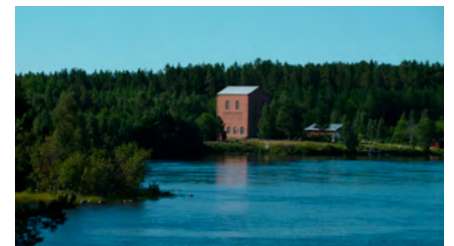
Den sociala skiktningen som speglas genom bebyggelsens läge och gestaltning, bl.a. med stora fönsterpartier och verandor på tjänstemannahusen.

Brukspräglad bostadsområde med rader av huslängor i trä, där flera bolag samsades med egna längor och egna uttryck. Byggnadernas tydliga karaktär formas av skala, proportioner, träfasader och fönstersättning.

Skolbyggnaden i jugendinspirerad panelarkitektur som med sitt solitära läge och sin generösa fönstersättning utgör ett viktigt landmärke i området. Skolhuset minner om de stora arbetarskaror som var sysselsatta vid industrierna.



Industribyggnaderna som utgörs av trämassefabrikens torkhall och det murade transformator tornet på södra sidan älven, uppfört 1912 för att leverera el från Sikfors kraftstation till massfabriken. Torkhallen visar hur den tidiga industrin med hjälp av historisk arkitekturstil ville ge sken av ålder och stabilitet.



Siktlinjerna över Gäddvikssundet mot transformatorstationen i söder, och från stenarmen in mot centrum som visar funktionssamband och geografisk relation till staden, men också beroendet av närhet till vattendrag för transport m.m.



Kartan visar riksintressets avgränsning. Karta: Lantmäteriet.

Om riksintressen för kulturmiljövård

Bestämmelser om riksintressen för kulturmiljövård finns i Miljöbalken 3 kap 6 §. Det är Riksantikvarieämbetet som tar beslut om att ett område är riksintresse för kulturmiljö.

Områden av riksintresse prövas i ärenden som handlar om ny eller ändrad markanvändning, som bygglov och detaljplanläggning, vid väg och järnvägsbyggen, i ärenden som gäller vindkraft, gruvbrytning m.m.

En kulturmiljö av riksintresse är ett område som tydligare än andra speglar en epok eller betydelsefull historisk samhällsprocess.

Riksintresseområden kan tåla olika typer av förändringar. Gränsen för vad som tillåtet går vid "påtaglig skada".

Påtaglig skada uppstår när upplevelsen av det historiska sammanhang, eller den epok som miljön representerar, blir kraftigt störd eller försvinner. Påtaglig skada kan även uppstå till följd av åtgärder som sker utanför områdets gräns.

Foto: Länsstyrelsen i Norrbottens län om inte annat anges

Tillsammans för Norrbottens bästa

lansstyrelsen.se/norrboten



Länsstyrelsen
Norrbotten